

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Epilepsiye İlişkin Bilgi Düzeylerinin İncelenmesi*

Review of the Epilepsy Information Levels of the Students in the Physical Education and Sport Department

ORIJİNAL ARAŞTIRMA/ ORIGINAL RESEARCH

Recep SOSLU^{1†}
Ali ÖZKAN²
Gürkan ELÇİ²

¹Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi,
Karaman

²Bartın Üniversitesi, Bartın

Öz

Bu çalışmanın amacı; Beden Eğitimi Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin epilepsi hakkında sahip oldukları bilgi düzeyini belirlemektir. Çalışma, farklı üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinden oluşturulmuş ve çalışmaya toplam 685 kişi katılmıştır. Öğrencilere demografik bilgilerinin bulunduğu ve 10 sorudan oluşan epilepsi bilgi düzeyi testi uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 21paket programında analiz edilmiştir. Çalışmaya katılan 685 öğrencinin %67'si erkek ve %33'ü ise kadın öğrenciden oluştuğu saptanmıştır. 'Epilepsi nöbeti geçiren birini gördünüz mü?' sorusuna verilen cevapla, erkeklerin %45,7'si, kadınların ise %50,8'inin gördüğü tespit edilmiştir. 'Gördüğünüz epilepsi nöbeti geçiren birine müdahale ettiniz mi?' sorusuna verilen cevapla; erkeklerin %67'si, kadınların ise %33'ünün müdahale ettiği saptanmıştır. 'Epilepsi ile ilgili olarak hangi kaynaktan bilgi edinme yolunu seçersiniz?' sorusuna verilen cevapla; öğrencilerin %42,6'si internetten, %16,9'u televizyondan, %7,8'i kitap ve gazeteden, %23,3'ü çevresinden, %9,3'ü ise doktordan bilgi edindiği tespit edilmiştir. Ayrıca erkek öğrencilerin %67,2'sinin, kadın öğrencilerin ise %32,8'inin ilkyardım eğitimi aldığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte epilepsi bilgi puanı incelendiğinde 100 üzerinden erkeklerin bilgi puanı ortalaması 35,7 ve kadınların ise 36,3 olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışma farklı üniversitelerin Beden Eğitimi Bölümü öğrencilerinin epilepsi hakkında bilgi düzeyini belirlemek için hazırlanmış elde edilen sonuçlar incelendiğinde öğrencilerin yaygın olarak epilepsi hakkında yeterli bir bilgi seviyesine sahip olmadıkları belirlenmiştir. Buradan yola çıkarak, egzersizin epilepsili bireylerin nöbet geçirdiği esnada doğru ilkyardımın hem öğrenci hem de sporcularının sağlığını korumada daha güvenli olacakları düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Epilepsi, Egzersiz, İlk Yardım.

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi: 09.02.2018
Kabul Tarihi: 30.06.2018
Online Yayın Tarihi: 30.06.2018

Abstract

The aim of this study was to determine the level of knowledge of the students in the Physical Education Department have about epilepsy. The study was composed of students of the School of physical education and Sports of different universities and a total of 685 people participated in the study. An epilepsy knowledge level test consisting of 10 questions and demographic information was applied to the students. Data were analyzed in SPSS 21 package program. It was found that 67% of the 685 students were Male and 33% were female students. If you have had epilepsy, it was determined that 45.7% of men and 50.8% of women had epilepsy. You see the question of whether you intervene in epilepsy seizure, 67% of men, and 33% of women intervene in the question was found. To the question from which source you choose the way to obtain information about epilepsy; it was found that 42.6% of the students received information from the internet, 16.9% from television, 7.8% from books and newspapers, 23.3% from the environment, 9.3% from the doctor and 67.2% from the Male students and 32.8% of the female students received first aid. However, when epilepsy information score was examined, it was found that the average of men's knowledge score was 35,7 and 36,3 for women over the face. In this study, it was determined that the students do not have a sufficient level of knowledge about epilepsy in order to determine the level of knowledge about epilepsy of the students in the Physical Education Department of different universities. From here, it is thought that the correct first aid will be safer to protect the health of both the students and the athletes while exercise is epileptic individuals of seizures.

Keywords: Epilepsy, Exercise, First Aid.

* Bu çalışma 22-26 Mayıs 2015 tarihleri arasında Makedonya' da düzenlenen 4. Uluslararası Bilim Kültür ve Spor Kongresi'nde Sözel Bildiri olarak sunulmuştur.

† Sorumlu yazar: Recep SOSLU, recepsosli@gmail.com

GİRİŞ

Epilepsi en yaygın ve ciddi nörolojik hastalıklardan biri olup Dünya nüfusunda yaklaşık 50 milyon, Türkiye’de ise yaklaşık olarak 700 bin epilepsi hastası olduğu bilinmektedir (Soyuer ve Erdoğan, 2011). Epilepsi her yaşta görülebilen ve uzun süreli tedavi ve izleme gerektiren bir nörolojik hastalık olup yaşam kalitesini önemli ölçüde olumsuz etkilemektedir (Aydemir, Özkara, Ünsal ve Canbeyli, 2011; Soslu, 2011). Epilepsili hastalar, genel olarak daha sedanter yaşamaya eğilimlidir. Epilepsi hastaları, nöbetlerin tetiklenebileceği ve nöbet sıklığında artış olabileceği korkusuyla fiziksel aktivite ve spor etkinliklerinden uzak durmaya çalışmışlardır. Belirli önlemler alındığı sürece pek çok epilepsi hastası spor etkinliklerinde bulunabilir. Bu konuda zarar görme olasılığı azdır ve sadece bazı sporlar (Tüplü Dalış, Kayak, Serbest Tırmanış, Araba veya Motosiklet Yarışları, Boks, Karate, Denetimsiz Dalgıçlık, Tek Başına Yamaç Paraşütü ve Paraşütle Atlama, Denetimsiz Dağa Tırmanma) yasaklanmıştır. Bu nedenle epilepsi hastaları spor yapmaya teşvik edilmelidir (Soslu, 2011). Epilepsili bir hastanın spor yapması söz konusu olduğunda nöbete neden olabilecek bazı tetikleyici sebepler göz önünde bulundurulmalıdır. Aşırı yorgunluk, uykusuzluk, yüksek rakımlı yerlerde yapılan spor etkinliklerine bağlı gelişen hipoksi ve elektrolit kaybı sonucu gelişen hiponatremi, dehidratasyona bağlı gelişen hipernatremi, aşırı fiziksel etkinlik ve sıcağa bağlı gelişen hipertermi nöbeti tetiklemeye neden olmaktadır (Soslu, 2015).

Epilepsili kişiler de normal bir hayat yaşama hakkına sahiptir ve kendi seçtikleri bir sporu yapmaya teşvik edilmelidir. Sporun faydalı etkileri sadece nöbet kontrolü değil, aynı zamanda özgüven gelişimi, metabolik kontrolün sağlanması, obezite gelişiminin önlenmesi, stres düzeyinin azaltılması ve kardiyovasküler kapasitenin artırılması üzerinedir. Dahası fiziksel aktivite ve spor, antiepileptik ilaçların osteoporoz ve kilo alma gibi yan etkilerini önleme ve mücadele açısından da klinisyene yardımcıdır (Soslu, 2011).

Epilepsi hastalığıyla ilgili farkındalık yaratmak, doğru bilgi ve davranışlar kazandırmak yaşam kalitesine olumlu katkı sağlamaktadır. Ayrıca epilepsili bireylere sağlanan sosyal destek ve iyi nöbet kontrolü yaşam kalitesini artıran en önemli iki faktördür (Mahrer, I. ve ark., 2013). Okullarda meydana gelen kazalarda öğrencilerin acil durumlarda ya da mevcut hastalığa bağlı gelişebilecek sorunlarda gerekli olan ilk müdahaleyi yapmak öncelikle var olan sağlık personelinin görevidir (Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı (TCSB), 2008). Yeterli bir sağlık bilgisiyle donanmış olan öğretmenin, hemşire ve hekime katkısı fazladır (TCSB, 2008; Genç, 2009). Okullarda karşılaşılan acil durumlarda sağlık

personeli olay yerine ulaşmaya kadar ya da birey sağlık kurumuna ulaştırılmaya kadar öğretmenin müdahalesi önem taşımakla birlikte öğretmenlerin bu gibi durumlar için eğitilmeleri oldukça önemlidir (Ateş, 2005). Buradan yola çıkarak Antrenör ve Beden Eğitimi öğretmeni adaylarının karşılaşılabileceği epilepsi nöbeti karşısında nasıl davranmaları gerektiği ve ilkyardım konusunda bilinçli olmaları oldukça önemlidir. Bu çalışma beden eğitimi ve spor yüksekokulunda eğitim-öğretim gören öğrencilerin epilepsi bilgi düzeylerini tespit etmek, elde edilen sonuçlar doğrultusunda uygulanabilir öneriler geliştirebilmek amacıyla planlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın evren ve örneklem seçimi

Araştırmada, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Beden Eğitimi Öğretmenlik Bölümü ile Antrenörlük Eğitimi Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin epilepsi bilgi düzeylerini belirlemek için 'Epilepsi Bilgi, Tutum ve Davranışları Ölçeği' kullanılmıştır (Sivri ve Özpulat, 2013). Öğrenciler ile görüşülerek çalışmanın amacı, içeriği, yararları ile süresi hakkında bilgi verilmiş ve araştırmaya katılım gönüllülük ilkesi esas alınarak sağlanmıştır. Araştırmada öğrencilerin tamamına (n=685) ulaşılmıştır. Çalışmaya katılan 685 öğrencinin %67'si erkek, %33'ü ise kadın öğrencilerden oluştuğu saptanmıştır.

Anket formu iki bölümden oluşturulmuştur. Birinci bölüm, "Kişisel Bilgi Formu" başlığı altında öğrencilerin demografik özelliklerini, epilepsi hakkında bilgiyi nereden aldıkları, epilepsili biriyle karşılaşmış ve karşılaşmadıklarını, belirleyen sorulardan oluşturulmuştur. İkinci bölümde ise "Epilepsi Bilgi, Tutum ve Davranışları Ölçeği" başlığı altında epilepsi bilgi düzeylerini ölçmeye yönelik 10 soru yer almaktadır. Epilepsi ile ilgili genel bilgileri içeren ifadelerinin bir kısmının yanına "Evet", "Hayır", "Bilmiyorum" seçenekleri yazılmış, bazıları çoktan seçmeli olarak hazırlanmış ve bir seçeneğin işaretlenmesi istenmiştir. Öğrencilerin bilgi puanlarını saptamak için oluşturulan 10 sorudan her biri, 10 puan olarak değerlendirilerek bilgi puanları 100 puan üzerinden hesaplanmıştır (Sivri ve Özpulat, 2013).

Verilerin analizi

Veriler "SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 21.0" istatistiksel programı yardımıyla analiz edilmiştir. Değerlendirmede yüzde frekans testi kullanılmıştır.

BULGULAR

Tablo 1: Araştırma grubunun epilepsi bilgi edinme yollarına ait yüzde (%) dağılımları

DEĞİŞKENLER	N	%
Televizyon	116	16,9
Kitap	36	5,3
İnternet	292	42,6
Gazete Dergi	17	2,5
Çevre	116	16,9
Yakınımdan	44	6,4
Doktordan	64	9,3
Toplam	685	100,0

Tablo 1 incelendiğinde; ‘Epilepsi ile ilgili olarak hangi kaynaktan bilgi edinme yolunu seçersiniz?’ sorusuna; katılımcıların %42,6’si internetten, %16,9’u televizyon ve çevre, %9,3’ü doktordan, %6,4’ü yakınımdan, %5,3’ü kitap ve %2,5’inin ise gazeteden, bilgi edindiği tespit edilmiştir.

Tablo 2: Araştırma grubunun epilepsi bilgi sorularına yönelik vermiş oldukları cevapların frekans (N) ve yüzde (%) dağılımları

SORU	CEVAP	N	%
1. Aşağıdakilerden hangisi epilepsi hastalığının belirtisidir?	Yanlış	345	50,4
	Doğru	340	49,6
2. Aşağıdakilerden hangisi epilepsi hastalığının belirtisidir?	Yanlış	469	68,5
	Doğru	216	31,5
3. Aşağıdakilerden hangisi epilepsi hastalığına neden olabilir?	Yanlış	402	58,7
	Doğru	283	41,3
4. Epilepsi hastalığının tedavisi var mıdır?	Yanlış	561	81,9
	Doğru	124	18,1
5. Epilepsi kalıtsal bir hastalık mıdır?	Yanlış	437	63,8
	Doğru	248	36,2
6. Epilepsi hastalığı ömür boyu sürer mi?	Yanlış	445	65,0
	Doğru	240	35,0
7. Epilepsi hastası bilincini kaybetmeden nöbet geçirebilir mi?	Yanlış	526	76,8
	Doğru	159	23,2
8. Aşağıdakilerden hangisi epilepsi nöbetinde uygulanan ilkyardım uygulamalarından biridir?	Yanlış	543	79,3
	Doğru	142	20,7
9. Epilepsi nöbetiyle ilgili yazılanlardan hangisi yanlıştır?	Yanlış	376	54,9
	Doğru	309	45,1
10. Epilepside hangi pozisyonu vermek uygundur?	Yanlış	284	41,5
	Doğru	401	58,5

Tablo 2 incelendiğinde; örneklem grubuna epilepsi bilgi düzeylerini belirlemek için sorulara verdikleri cevaplarının doğru ve yanlış olarak yüzdesel dağılımları verilmiştir. ‘Epilepsi hastalığının belirtisi nedir?’ sorusuna sırasıyla %50,4’ü ile %68,5’i, ‘Epilepsi

hastalığının nedeni nedir?’ sorusuna %58,7’si ‘Epilepsi hastalığının tedavisi var mıdır?’ sorusuna %81,9’u yanlış cevap vermiştir. ‘Epilepsi kalıtsal bir hastalık mıdır?’ sorusuna %63,8’i, ‘Epilepsi hastalığı ömür boyu sürer mi?’ sorusuna %65’i, ‘Epilepsi hastası bilincini kaybetmeden nöbet geçirebilir mi?’ sorusuna %76,8’i, ‘Epilepsi nöbetinde hangileri uygulanan ilkyardım uygulamalarından biridir?’ sorusuna %79,3’ü, yanlış cevap vermiştir. ‘Epilepsi nöbetiyle ilgili yazılanlardan hangisi yanlıştır?’ sorusuna %54,9’u, ‘Epilepsi nöbeti esnasında hastanın hangi pozisyonda olması uygundur?’ sorusuna %41,5’i yanlış cevap vermişlerdir.

Tablo 3: Katılımcılara İlk yardım eğitimi aldınız mı? sorusuna verilen cevapların yüzde (%) dağılımı

İlk yardım eğitimi aldınız mı?	N	%
Evet	460	67,2
Hayır	225	32,8
Toplam	685	100,0

Tablo 3 incelendiğinde; ‘İlkyardım konusunda herhangi bir eğitimi aldınız mı?’ sorusuna katılımcıların %67,2 aldığını, %32,8 ise herhangi bir ilkyardım eğitimini almadığını ifade etmiştir.

Tablo 4: Araştırma Grubunun Epilepsili ile karşılaşma durumu ve ilkyarımda bulunan katılımcı dağılımı

İlkyardım eğitimi aldınız mı?	Epilepsi nöbeti geçiren birini gördünüz mü?	Kaç kez Müdahalede Bulundunuz?			Toplam
		1 kez	2 kez	3 kez	
Evet	1 kez	60	21	1	82
	2 kez	35	14	11	60
	3 kez	18	8	2	28
	4 kez	22	6	19	47
	5 kez	242	0	1	243
	Toplam	377	49	34	460
Hayır	1 kez	32	9	0	41
	2 kez	29	4	2	35
	3 kez	4	3	3	10
	4 kez	12	3	7	22
	5 kez	117	0	0	117
	Toplam	194	19	12	225

Tablo 4 incelendiğinde; ilkyardım eğitimi alan ve almayan katılımcıların, ‘Epilepsi nöbeti geçiren birini gördünüz mü? Kaç kez gördünüz ve ilkyarımda bulundunuz mu?’

sorusuna 460 katılımcıların verdiği cevaplar şu şekildedir. 242 kişinin birden fazla epilepsi nöbeti geçiren kişiyi gördüğünü ve en az bir kez ilkyardım müdahalesinde bulunduğu, 117 katılımcının ise gördüğünü ilkyardım eğitimi bilgisi olmadan müdahalede bulunduğu tespit edilmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Antrenör ve Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının karşılaşılabileceği epilepsi nöbeti karşısında nasıl davranmaları gerektiği ve ilkyardım konusunda bilinçli olmaları oldukça önemlidir. Bu çalışma Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda eğitim-öğretim gören öğrencilerin epilepsi bilgi düzeylerini tespit etmek, elde edilen sonuçlar doğrultusunda uygulanabilir öneriler geliştirebilmek amacıyla planlanmıştır.

Eğitim ve meslek hayatını hasta ve sağlıklı insanlara yardım etmeye adanmış sağlık personeli, epilepsili bireylerin ve onların ailelerinin hastalıkla ilgili tüm kararlara ortak katılımlarını sağlayabilmeli ve onların tüm sosyo-kültürel ihtiyaçlarını gözetken bir iletişim kurma bilgi ve becerisine sahip olabilmelidir. Aydın ve Yıldız (2007) yaptıkları çalışmada, yalnızca öğretmenlerin %1,2'sinin epilepsiyle ilgili bir kursa gittiği, %32,4'ünün epilepsi ile ilgili kitap-yazı, broşür, ansiklopedi okuduğu tespit edilmiştir. Baybek, Turasay, Eksen, Bozyer ve Tunç (2004) yaptıkları çalışmada; epilepsili hastaların bilgi aldıkları kaynağa göre dağılımları değerlendirildiğinde; %83,3'ünün hastalıkları ile ilgili bilgiyi doktordan aldığı, gazete-dergi, ebe-hemşire gibi kaynaklardan yararlananların az olduğu, komşu-akrabadan bilgi alan hastanın hiç olmadığı görülmüştür. En yüksek bilgi puanını (32.00±5.25) ebe-hemşireden bilgi alan hastaların aldıklarını tespit etmişlerdir. Özdemir (2012) yaptığı çalışmada; öğrencilerin %62,5'i epilepsi hakkındaki bilgi edinme kaynaklarının okul, %26,5'i de televizyon, internet vb. olduğunu belirtmiştir. Tedrus, Fonseca, Vieira (2007), sağlıkla ilgili bölümlerde okuyan öğrencilerle yaptığı çalışmada (n=258) bilgi kaynaklarının %31,9'unu okul, %29,3'ünü televizyon ve %13'ünü diğer olarak belirtmiştir. Çalışmada 'Epilepsi ile ilgili olarak hangi kaynaktan bilgi edinme yolunu seçersiniz?' sorusuna; öğrencilerin %42,6'si internetten, %16,9'u televizyon ve çevre, %9,3'ü doktordan %6,4'ü yakınımdan, %5,3'ü kitap ve %2,5'i ise gazeteden, bilgi edindiği tespit edilmiştir. Epilepsi ile bilgi edinme yolları incelendiğinde katılımcıların sosyo-ekonomik, epilepsi hastası yakını olması ve daha çok görsel ya da çevrelerinden bilgi edinme yolunu seçtikleri söylenebilir.

İlkyardım bilgilerinin öğrenilmesinde nelerin yapılacağı kadar nelerin yapılmaması gerektiği de öğrenilmelidir. İnsan yaşamı boyunca ilk yardım gerektirecek durumlarla her

zaman karşılaşılabılır. Zamanında yapılacak basit ama etkili ve önemli uygulamalar bütünü olan ilk yardımla hayat kurtarmak mümkün olmaktadır. Duman, Koçak ve Sözen (2013) yaptıkları çalışmada; üniversite öğrencilerinin sağlık ve farklı alanında lisans programında eğitim alan öğrencilere, ilkyardım ve epilepsi bilgi düzeyini araştırmışlar ve sağlık alanı dışında eğitim alan öğrencilerin hem ilkyardım hem de epilepsi hakkında yanlış bilgiye sahip olduklarını saptamışlardır. Yaman ve arkadaşlarının yaptıkları çalışmada; öğretmenlerin %39'unun nöbet sırasında yapılacak uygulamaları bildiği, %12,5'inin kısmen bildiği, %48,5'inin bilmediğini saptamışlardır (Yaman, Arıkan, Çelebioğlu, Özyazıcıoğlu, ve Güdücü, 2001). Öğretmenlerinden az %40'ı yanındaki nesnelere uzaklaştırmak, başını korumak ya da hastaneye götürmek gibi nöbet esnasında yapılması gereken ilk yardım konusunda doğru bilgiye sahip olduklarını belirtmişlerdir (Özpulat ve Sivri, 2013). Bununla birlikte, dili çekme veya dişler arasına nesnelere koyma gibi bazı hatalı bilgilere sahip olduklarını saptamışlardır (Özpulat ve Sivri 2013; Millogo ve Siranyan 2003). Lee, Lee, Chung, Yun & Choi-Kwon (2010) yaptıkları çalışmada; öğretmenlere “sınıfta epilepsili bir öğrenciyi kabul eder misiniz?” sorusuna %42,4'ü hayır cevabını vermiştir. Hayır cevabının nedenine ise %55,4'ü epilepsinin ilkyardım konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığını ifade etmişlerdir. Şahin (2011)'de beden eğitimi öğretmenlerinin ve sınıf öğretmenlerinin ilkyardım konusundaki bilgi düzeylerini karşılaştırdığı çalışmada; öğretmenlerin “Epilepsi/sara nöbeti geçiren bir öğrenciyi hangisi yapılmamalıdır?” sorusuna verdikleri cevaplar şu şekildedir. Öğretmenlerin %65,7'sinin “kol ve bacaklara bastırarak kasılmalar önlenmeye çalışılır” seçeneğini, %19,2'sinin “Kasılma henüz tam anlamı ile gerçekleşmemiş ise dişler arasına rulo sargı, kalem vs. konulabilir” seçeneğini işaretlediğini belirtmiştir. Yapılan çalışmada katılımcılara, ‘Epilepsi hastalığının belirtisidir?’ sorusuna sırasıyla %50,4'ü ile %68,5'i, ‘Epilepsi hastalığının nedeni?’ sorusuna %58,7'si ‘Epilepsi hastalığının tedavisi var mıdır?’ sorusuna %81,9'u yanlış cevap vermiştir. ‘Epilepsi kalıtsal bir hastalık mıdır?’ sorusuna %63,8'i, ‘Epilepsi hastalığı ömür boyu sürer mi?’ sorusuna %65'i, ‘Epilepsi hastası bilincini kaybetmeden nöbet geçirebilir mi?’ sorusuna %76,8'i yanlış cevap vermiştir. ‘Epilepsi nöbetinde uygulanan ilkyardım uygulamalarından biridir?’ sorusuna %79,3'ü, ‘Epilepsi nöbetiyle ilgili yazılanlardan hangisi yanlıştır?’ sorusuna %54,9'u, ‘Epilepside nöbet anında hasta hangi pozisyonda olması uygundur?’ sorusuna %41,5'i yanlış cevap vermişlerdir. Ayrıca ‘İlkyardım konusunda herhangi bir eğitim aldınız mı?’ sorusuna katılımcıların %67,2 aldığını, %32,8 ise herhangi bir ilkyardım eğitimini almadığını ifade etmiştir. Çalışma literatür ile paralellik göstermesine rağmen, epilepsi

hakkında hem yeterli bilgi hem de doğru ilkyardım uygulamada yeterli düzeyde olmadığı söylenebilir.

Özdemir (2012) çalışmasına katılan hemşirelik bölümünde öğrenim gören öğrencilere, Epilepsi nöbeti geçiren birini gördüklerinde ne yapacakları sorusuna; %80,1'i başını koruyacağını, %67,6'sı solunum yolunu açık tutacağını, %29,4'ü hastaneye götüreceğini, %15,8'i hareketlerini kısıtlayacağını belirtmiştir. Öğrencilerin konvülsif bir nöbet karşısında uygulaması gereken temel ilkyardım becerilerine sahip olduğu belirtmiştir. Benzer olarak tıp öğrencileri ile yaptıkları çalışmada (n=52) %91'i başını koruyacağını, %40'ı solunum yolunu koruyacağını, %15'i hareketlerini kısıtlayacağını saptamışlardır (Caixeta, Fernandes, Gail, Bell & Sander, 2007). Öğrencilere epilepsili birini tanıma ve epilepsi nöbetine şahit olma durumları sorulduğunda; epilepsili birini tanıma %38,6 ve epilepsi nöbet görme %49,3 olarak saptanmışlardır. Santos, Kumar, Sarma & Radhakrishnan'ın (2007) hemşirelik öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada (n=93); öğrencilerin %47,3'ü epilepsili birini tanıdığını, %34,4'ü epilepsi bir nöbete şahit olduğunu belirtmişlerdir. Gerçekleştirilen çalışmada ise, 'Epilepsi nöbeti geçiren birini gördünüz mü? Kaç kez gördünüz ve ilkyarımda buldunuz mu?' sorusuna cevap olarak 460 katılımcının 242'si birden fazla epilepsi nöbeti geçiren kişiyi gördüğünü ve en az bir kez ilkyardım müdahalesinde bulunduğunu, 117 katılımcı ise gördüğünü, ilkyardım eğitimi olmadan müdahalede bulunduğunu belirtmişlerdir. Temel ilkyardım bilgisi ve epilepsi hakkında yeterli bilgi seviyesinin olmadığı, bununda ilkyardım müdahalesinde bulunulmamasında etkili olduğunu söylenebilir.

Sonuç olarak; Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda öğrenim gören öğrencilerin epilepsi hakkında bilgi düzeyleri araştırılmış elde edilen sonuçlarda yaygın olarak epilepsi hakkında yeterli bir bilgi seviyesine ayrıca epilepsi nöbeti geçiren birine yapılacak ilkyardım konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları tespit edilmiştir. Buradan yola çıkarak, sporun yaygınlaştığı bir dönemde hem beden eğitimi öğretmenleri hem de antrenörlerin, epilepsili bireylerde nöbet esnasında doğru ilkyardımın öğrenci ve sporcularının sağlığını korumada daha güvenli olacakları önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Ateş, Ç. (2005). *Gaziantep İli Merkeze Bağlı İlköğretim Okullarında Çalışan Öğretmenlerin İlk Yardım Uygulamalarına İlişkin Bilgi Düzeylerinin Belirlenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Aydemir, N., Özkara, Ç., Ünsal, P., & Canbeyli, R. (2011). A comparative study of health related quality of life, psychological well-being, impact of illness and stigma in epilepsy and migraine, *Seizure*, 20(9), 679-685.

- Aydın, K., & Yıldız, H. (2007). Teachers' perceptions in central Turkey concerning epilepsy and asthma and the short-term effect of a brief education on the perception of epilepsy. *Epilepsy Behaviour*, 10(2), 286-90.
- Baybek, H., Turasay, N., Eksen, M., Bozyer, İ., & Tunç, Ö. (2004). Epilepsili hastaların hastalıkları konusundaki bilgi düzeylerinin belirlenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 13(3)-5134.
- Caixeta, J., Fernandes, P., Gail, S., Bell, W., & Sander, J. (2007). Epilepsy perception among university students. *Arquivos de Neuro-Psiquiatria*, 65(1), 43-48.
- Duman, N.B., Koçak, C., & Sözen, C. (2013). Üniversite öğrencilerinin ilk yardım bilgi düzeyleri ve bunu etkileyen faktörler. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1).
- Genç, Ü. (2009). *Samsun il merkezindeki lise ve dengi okullarda çalışan öğretmenlerin ilk yardım konusundaki bilgi düzeylerinin belirlenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Lee, H., Lee, Sk., Chung, Ck., Yun, Sn., & Choi-Kwon, S. (2010). Familiarity with, knowledge of and attitudes toward epilepsy among teachers in Korean elementary schools. *Epilepsy & Behavior*, 17(2), 183-7.
- Mahrer-Imhof, R., Jaggi, S., Bonomo, A., Hediger, H., Eggenschwiler, P., Krämer, G., & Oberholzer, E. (2013). Quality of life in adult patients with epilepsy and their family members. *Seizure*, 22(2), 128-135.
- Millogo, A. & Siranyan, A. (2004). Knowledge of epilepsy and attitudes towards the condition among school teachers in Bobo-Dioulasso (Burkina Faso). *Epileptic Disorder*, 6(1), 21-6.
- Nakken, K. O., Solaas, M. H., Kjeldsen, M. J., Friis, M. L., Pellock, J. M., & Corey, L. A. (2005). Which Seizure-Precipitating Factors Do Patients With Epilepsy Most Frequently Report? *Epilepsy & Behavior*, 6(1), 85-89.
- Özdemir Ö. (2012). *Öğrenci hemşirelerin epilepsiye ilişkin bilgi ve tutumlarının değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Bilim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Şahin, A. (2011). *Karaman İl Merkezindeki Beden Eğitimi Öğretmenlerinin ve Sınıf Öğretmenlerinin İlk Yardım Konusundaki Bilgi Düzeylerinin Karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.
- Santosh, D., Kumar, T. S., Sarma, P. S., & Radhakrishnan, K. (2007). Women with on set of epilepsy prior to marriage: disclose or conceal? *Epilepsia*, 48(5), 1007-1010.
- Sivri, B.B., & Özpulat, F. (2013). Knowledge, attitudes and behaviors of the teachers teaching at primary schools about epilepsy. *Epilepsi*, 19(2), 71-78.
- Soslu, R., Tutkun, E., Kartal, A., Çıplak, M.E., Çekın, R., & Kamuk, Y. U. (2013). The role of grape seed extract in the effect of swimming exercises on epilepsy. *Life Science Journal-Acta Zhengzhou University Overseas Edition*, 4(10), (Yayın No: 3445217)
- Soslu, R. (2011). *Yüzme egzersizinin epilepsiye olan etkisinde bazı antioksidanların rolü*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Soslu, R. (2014). *Penisilin ile deneysel epilepsi oluşturulan sıçan beyin dokusuna yüzme egzersizi ve üzüm çekirdeği ekstresinin oksidatif stres parametreleri üzerine etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kırıkkale.
- Soyuer, F., & Erdoğan F. (2011). Physical activity and epilepsy. *Journal of Health Sciences*, 20(1), 77-81.
- T.C. Sağlık Bakanlığı Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezi Başkanlığı Hıfzıssıhha Mektebi Müdürlüğü. (2008). *T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetlerinde Okul Sağlığı Kitabı*.
- Tedrus, M., Fonseca, L., & Vieira, L. (2007). Knowledge and attitudes toward epilepsy amongst students in the health area. *Arq Neuro psiquiatr*, 65(4-B), 1181-1185.
- Uysal, S., & Ercan, T. (2005). Epilepsi, Spor, Psikososyal Yaşam. *Türk Pediatri Arşivi*, 40, 68-71.
- Yaman, S., Arıkan, D., Çelebioğlu, A., Özyazıcıoğlu, N., & Güdücü, F. (2001). Öğretmenlerin epilepsiye ilişkin bilgileri ve davranışları. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 4(1), 18-24.